

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

RECOMANDĂRI

CONSILIU

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 15 martie 2018

privind un Cadru european pentru ucenicii de calitate și eficace

(2018/C 153/01)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special Articolul 166 alineatul (4) și articolul 292, coroborate cu articolul 153 alineatul (2) și cu articolul 153 alineatul (1) litera (b),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Existența unor scheme de ucenicie de calitate și eficiente, pe baza cărora să se obțină o combinație de competențe profesionale specifice, de experiență și învățare la locul de muncă, precum și de competențe-cheie, facilitează intrarea tinerilor pe piața muncii, precum și evoluția în carieră a adulților și tranziția către încadrarea în muncă. Acestea fac parte din sistemele oficiale de educație și formare profesională (EFP) și există în paralel cu alte parcursuri de învățare la locul de muncă și/sau parcursuri profesionale.
- (2) Schemele de ucenicie bine concepute aduc beneficii atât angajatorilor, cât și ucenicilor și consolidează legătura dintre sectorul ocupațional și cel al educației și formării. Aplicarea unor standarde înalte de calitate înlătură posibilitatea ca uceniile să fie orientate spre locuri de muncă cu calificare scăzută și să ofere o pregătire insuficientă, care ar dăuna reputației lor. Pe lângă furnizarea unui parcurs către excelență, schemele de ucenicie de calitate pot contribui, de asemenea, la promovarea cetățeniei active și a incluziunii sociale prin integrarea persoanelor din diferite medii sociale și personale pe piața forței de muncă.
- (3) Schemele de ucenicie de calitate și eficiente sunt stabilite printr-un parteneriat structurat care implică toate părțile interesate relevante, în special partenerii sociali, întreprinderile, organismele intermediare precum camerele de industrie, comerț și meșteșuguri, organizațiile profesionale și sectoriale, instituțiile de educație și formare profesională, organizațiile tinerilor și ale părinților, precum și autoritățile locale, regionale și naționale. Începând din 2013, Comisia, în cooperare cu statele membre și cu părțile interesate relevante, promovează oferta, calitatea și imaginea uceniilor prin Alianța europeană pentru ucenicii, care a asigurat până în prezent peste 700 000 de oferte de ucenicie, stagii și primele oferte de locuri de muncă. Diverse inițiative ale mediului de afaceri, precum Pactul european pentru tineret, au făcut posibile mai multe astfel de oferte și au contribuit la promovarea parteneriatelor între mediul de afaceri și instituțiile de învățământ în întreaga Uniune.
- (4) Partenerii sociali europeni la nivel interprofesional au strâns probe referitoare la schemele de ucenicie de calitate și rentabile prin activitățile lor paralele și prin declarația lor comună „Spre o viziune comună privind uceniile” din iunie 2016, pe care s-a întemeiat avizul intitulat „O viziune comună pentru o învățare la locul de muncă și stagii de ucenicie de calitate și eficace” adoptat la 2 decembrie 2016 de Comitetul consultativ pentru formare profesională (CCFP).
- (5) Pentru a asigura o implicare și mai mare, pe scară și mai largă, a părților interesate, Comisia a organizat audieri în două rânduri, la 30 martie și 7 iunie 2017, la care au luat parte partenerii sociali europeni de la nivel interprofesional și sectorial, precum și camerele de comerț, industrie și meșteșuguri.

- (6) Cadrul european al calificărilor (CEC), instituit în 2008 și revizuit în 2017 ⁽¹⁾, îmbunătățește transparența, comparabilitatea și transferabilitatea calificărilor cetățenilor, inclusiv ale ucenicilor.
- (7) Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2009 privind un Cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (EQAVET) ⁽²⁾ a instituit un instrument de referință pentru a susține statele membre în promovarea și monitorizarea îmbunătățirii continue a sistemelor lor de educație și formare profesională.
- (8) În Carta europeană a calității stagiilor și ucenicilor adoptată în 2012, Forumul European de Tineret a îndemnat țările și instituțiile europene, precum și partenerii sociali să creeze cadre juridice de calitate pentru ucenicii sau să le consolideze pe cele existente.
- (9) Prin Recomandarea Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret ⁽³⁾ se urmărește ca statele membre să le asigure tuturor tinerilor cu vârsta sub 25 de ani posibilitatea de a primi o ofertă de bună calitate de angajare, de continuare a educației, de intrare în ucenicie sau de efectuare a unui stagiu în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la momentul în care nu mai urmează o formă de învățământ formal.
- (10) Partenerii sociali europeni, Comisia Europeană și președinția lituaniană a Consiliului Uniunii Europene s-au angajat să contribuie la oferta, calitatea și atractivitatea ucenicilor printr-o declarație comună de instituire a Alianței europene pentru ucenicii, adoptată la 2 iulie 2013.
- (11) Declarația Consiliului referitoare la Alianța europeană pentru ucenicii din 15 octombrie 2013 a subliniat că eficacitatea și atractivitatea ucenicilor ar trebui încurajate prin conformitatea acestora cu câteva principii directoare comune.
- (12) Recomandarea Consiliului privind un cadru de calitate pentru stagii ⁽⁴⁾, adoptată la 10 martie 2014, a stabilit o serie de principii pentru îmbunătățirea calității stagiilor în afara sistemelor formale de educație și formare.
- (13) În cadrul procesului de la Copenhaga pentru cooperare europeană în domeniul educației și formării profesionale, al concluziilor de la Riga din 22 iunie 2015, aprobate de miniștrii responsabili cu educația și formarea profesională, învățarea la locul de muncă în toate formele sale, îndeosebi uceniile, și dezvoltarea unor mecanisme de asigurare a calității au fost indicate ca fiind două dintre cele cinci priorități pentru perioada 2015-2020.
- (14) Grupul de lucru Educație și formare 2020 a elaborat, în cadrul mandatului său 2014-2015, un set de 20 de principii directoare pentru scheme de ucenicie și învățare la locul de muncă de înaltă performanță.
- (15) În raportul său referitor la Erasmus+ și alte instrumente de promovare a mobilității în educație și formare profesională – o abordare bazată pe învățarea pe toată durata vieții, din 4 martie 2016, Parlamentul European a solicitat adoptarea unor măsuri prin care să se asigure standarde de calitate pentru ucenicii.
- (16) Regulamentul (UE) 2016/589 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽⁵⁾ prevede că, începând cu mai 2018, schemele de ucenicie bazate pe un contract de muncă pot fi publicate pe EURES – portalul mobilității europene pentru ocuparea forței de muncă.
- (17) În comunicarea sa din 10 iunie 2016 privind o Nouă agendă pentru competențe în Europa, Comisia a subliniat că îi va sprijini pe partenerii sociali să consolideze în continuare rezultatele proiectelor lor comune, de exemplu prin stabilirea unui cadru de calitate pentru ucenicii.
- (18) Comunicarea Comisiei privind investiția în tinerii Europei ⁽⁶⁾, prezentată la 7 decembrie 2016, a făcut apel la reînnoirea eforturilor de sprijinire a tinerilor în a beneficia de cel mai bun început posibil în viață, investind în cunoștințele, competențele și experiența lor, astfel încât să fie pregătiți sau să se pregătească pentru primul lor loc de muncă. Obiectivul era ajutarea tinerilor să valorifice oportunitățile, să se integreze bine în societate, să devină cetățeni activi și să urmeze o carieră profesională de succes, inclusiv prin intermediul unui cadru de calitate care să traseze principiile-cheie ale schemelor de ucenicie.
- (19) Declarația de la Roma, din 25 martie 2017, cuprinde angajamentul de a se realiza o Uniune în care tinerii să primească cea mai bună educație și formare și în care să poată studia și găsi locuri de muncă pe întregul continent.

⁽¹⁾ JO C 189, 15.6.2017, p. 15.

⁽²⁾ JO C 155, 8.7.2009, p. 1.

⁽³⁾ JO C 120, 26.4.2013, p. 1.

⁽⁴⁾ JO C 88, 27.3.2014, p. 1.

⁽⁵⁾ JO L 107, 22.4.2016, p. 1.

⁽⁶⁾ COM(2016) 940 versiune finală

- (20) Pilonul european al drepturilor sociale proclamat la 17 noiembrie 2017 stabilește o serie de principii pentru sprijinirea unor piețe ale muncii și a unor sisteme de protecție socială echitabile și funcționale, inclusiv dreptul la educație și formare profesională de calitate și favorabile incluziunii, în scopul de a asigura competențe relevante pentru piața muncii și pentru participarea la societate.
- (21) Propunerea Comisiei de recomandare a Consiliului privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților, adoptată la 30 mai 2017, vizează să îmbunătățească disponibilitatea informațiilor calitative și cantitative cu privire la parcursul profesional al absolvenților, inclusiv al ucenicilor, după finalizarea educației și formării lor profesionale.
- (22) Fondurile structurale și de investiții europene (2014-2020), și anume Fondul social european (FSE) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDER), alături de programul Erasmus+, Programul UE pentru competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (COSME), Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI), precum și de inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” (YEI) oferă sprijin pentru schemele de ucenicie.
- (23) Recent, Parlamentul European și părțile interesate au făcut apel la Comisie să stimuleze mobilitatea pe termen lung a ucenicilor în UE, oferindu-le tinerilor posibilitatea de a-și dezvolta atât competențe profesionale specifice, cât și competențe-cheie. Comisia a dat curs acestei solicitări prin introducerea, în programul Erasmus+, a unei noi activități numite Erasmus Pro, care sprijină în mod specific mobilitățile de practică mai lungi în străinătate.
- (24) În rapoartele sale privind Garanția pentru tineret din 2015 și 2017, Curtea de Conturi Europeană recomandă Comisiei să elaboreze criterii de calitate pentru ucenicii și pentru alte oferte sprijinite de această inițiativă.
- (25) O înțelegere comună în rândul statelor membre asupra schemelor de ucenicie de calitate și eficiente ar sprijini eforturile lor de reformare și de modernizare a sistemelor de ucenicie, astfel încât acestea să ofere un traseu educațional și profesional la nivel de excelență. O înțelegere comună contribuie la sporirea încrederii reciproce și, prin urmare, facilitează mobilitatea transfrontalieră a ucenicilor.
- (26) Obiectivul general al prezentei recomandări este de a spori capacitatea de inserție profesională și dezvoltarea personală a ucenicilor și de a contribui la dezvoltarea unei forțe de muncă cu un nivel ridicat de competențe și calificări, adaptate la nevoile pieței muncii.
- (27) Obiectivul specific este de a furniza un cadru coerent pentru schemele de ucenicie, bazat pe o înțelegere comună a elementelor definitorii pentru calitate și eficacitate, ținând seama de diversitatea și de tradițiile sistemelor de educație și formare profesională și de prioritățile la nivel de politici din diferitele state membre.
- (28) Prezenta recomandare nu aduce atingere competențelor statelor membre de a menține sau de a institui, în ceea ce privește uceniile, dispoziții mai avansate decât cele recomandate în textul de față și nici de a menține sau de a dezvolta alte forme de învățare la locul de muncă și/sau de educație și formare profesională în afara domeniului de aplicare al recomandării și de a le aplica, în ansamblu sau parțial, criteriile prevăzute mai jos,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

Statele membre ar trebui, în conformitate cu legislația națională și în strânsă cooperare cu părțile interesate, să se asigure că schemele de ucenicie sunt adaptate la nevoile pieței muncii și că oferă beneficii atât ucenicilor, cât și angajatorilor, bazându-se pe criteriile pentru scheme de ucenicie de calitate și eficiente enunțate în continuare.

În sensul prezentei recomandări și fără a aduce atingere terminologiei de la nivel național, schemele de ucenicie înseamnă schemele formale de educație și formare profesională care

- (a) combină învățarea în cadrul instituțiilor de educație sau de formare cu învățare semnificativă la locul de muncă în întreprinderi și în alte locuri de muncă;
- (b) conduc la calificări recunoscute la nivel național;
- (c) se bazează pe un acord care stabilește drepturile și obligațiile ucenicului, ale angajatorului și, după caz, ale instituției de educație și formare profesională; și
- (d) presupun remunerarea sau compensarea în alt mod a ucenicului pentru componenta de muncă desfășurată la locul de muncă.

Criterii referitoare la condițiile de învățare și de muncă

Acordul scris

1. Înainte de începerea uceniciei, ar trebui încheiat un acord scris pentru a stabili drepturile și obligațiile ucenicului, ale angajatorului și, după caz, ale instituției de educație și formare profesională, în ceea ce privește condițiile de învățare și de muncă.

Rezultatele învățării

2. Angajatorii și instituțiile de educație și formare profesională și, acolo unde este cazul, organizațiile sindicale ar trebui să convină asupra furnizării unui set cuprinzător de rezultate ale învățării, definit în conformitate cu legislația națională. Acest lucru ar trebui să asigure un echilibru între competențele specifice meseriei, cunoștințele și competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, sprijinind atât dezvoltarea personală a ucenicilor, cât și a oportunitățile lor profesionale pe tot parcursul vieții, în scopul adaptării la traseele profesionale în schimbare.

Sprijinul pedagogic

3. Ar trebui desemnați formatori din interiorul întreprinderilor, care să fie însărcinați să coopereze îndeaproape cu instituțiile de educație și formare profesională și cu profesorii în vederea îndrumării ucenicilor și a asigurării unui feedback reciproc și regulat. Profesorii, formatorii și mentorii, în special în microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii, ar trebui sprijiniți să își actualizeze aptitudinile, cunoștințele și competențele, astfel încât să-i pregătească pe ucenici pe baza celor mai recente metode de predare și de formare și în funcție de nevoile de pe piața forței de muncă.

Practica la locul de muncă

4. O parte semnificativă a uceniciei, însemnând cel puțin jumătate din durata acesteia, ar trebui să se desfășoare la locul de muncă, incluzând, atunci când este posibil, oportunitatea de a efectua o parte a experienței de la locul de muncă în străinătate. Ținând seama de diversitatea sistemelor naționale, se urmărește evoluarea treptată către situația în care cea porțiune a uceniciei să fie învățare la locul de muncă.

Remunerarea și/sau compensarea

5. Ucenicii ar trebui să fie remunerați sau compensați în alt mod, în conformitate cu cerințele naționale sau sectoriale sau cu contractele colective, dacă există, și ținând seama de mecanismele de partajare a costurilor între angajatori și autoritățile publice.

Protecția socială

6. Ucenicii ar trebui să aibă dreptul la protecție socială, inclusiv la asigurările necesare, în conformitate cu legislația națională.

Condițiile de muncă, de securitate și sănătate

7. Locul de muncă-gazdă ar trebui să respecte normele și reglementările aplicabile condițiilor de muncă, în special legislația privind sănătatea și siguranța.

Criteriile referitoare la condițiile-cadru

Cadrul de reglementare

8. Ar trebui să existe un cadru de reglementare clar și coerent, bazat pe o abordare de parteneriat corect și echitabil, inclusiv pe un dialog structurat și transparent între toate părțile interesate relevante. Acesta poate include proceduri de acreditare pentru întreprinderile și unitățile economice care oferă scheme de ucenicie și/sau alte măsuri de asigurare a calității.

Implicarea partenerilor sociali

9. Partenerii sociali, inclusiv, după caz, cei de la nivel sectorial și/sau organismele intermediare, ar trebui implicați în proiectarea, guvernarea și punerea în aplicare a schemelor de ucenicie, în concordanță cu sistemele relațiilor de muncă și cu practicile din domeniul educației și formării profesionale existente pe plan național.

Sprijinul pentru întreprinderi

10. Ar trebui să se preconizeze sprijin financiar și/sau nefinanciar, în special pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii, astfel încât ucenicile să fie rentabile pentru întreprinderi, luând în considerare, după caz, mecanisme de partajare a costurilor între angajatori și autoritățile publice.

Parcursuri profesionale flexibile și mobilitate

11. Pentru a facilita accesul, cerințele de admitere în scheme de ucenicie ar trebui să ia în considerare învățarea informală și nonformală și/sau, după caz, absolvirea unor scheme pregătitoare. Calificările dobândite prin ucenicii ar trebui incluse în cadrele de calificări recunoscute la nivel național, având ca punct de referință Cadrul european al calificărilor⁽¹⁾. Uceniciile ar trebui să permită accesul la alte posibilități de învățare, inclusiv la niveluri superioare de educație și formare, precum și la parcursuri profesionale și/sau, după caz, la acumularea de unități de rezultate ale învățării. Mobilitatea transnațională a ucenicilor, fie în cadrul locului de muncă, fie în instituțiile de educație și formare, ar trebui să fie promovată drept o componentă a calificărilor de ucenicie.

Orientarea profesională și conștientizarea

12. Înaintea și în cadrul schemelor de ucenicie, ar trebui să se ofere orientare profesională, mentorat și sprijin pentru participanți, pentru a se asigura reușita și pentru a se preveni și reduce abandonul, precum și pentru a sprijini participării care doresc să implice din nou în parcursuri relevante de educație și formare. Prin activități de conștientizare care vizează un public larg, programele de ucenicie ar trebui să fie promovate drept un parcurs de învățare atractiv.

Transparență

13. Transparența și accesul la oferte de ucenicii în și între statele membre ar trebui asigurate inclusiv cu sprijinul serviciilor publice și private de ocupare a forței de muncă, precum și cu cel al altor organisme competente, și, după caz, cu ajutorul instrumentelor Uniunii, precum EURES, astfel cum prevede Regulamentul EURES.

Asigurarea calității și monitorizarea parcursului profesional al ucenicilor

14. Ar trebui să existe metode de asigurare a calității care să ia în considerare Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (EQAVET)⁽²⁾, inclusiv un proces care să permită o evaluare valabilă și fiabilă a rezultatelor învățării. Ar trebui să se urmărească monitorizarea angajărilor și a evoluției carierei ucenicilor, în conformitate cu legislația privind protecția datelor de la nivel național și european.

Punerea în aplicare la nivel național

În limitele domeniului de aplicare al prezentei recomandări, pentru punerea sa în aplicare, statele membre ar trebui:

15. să promoveze participarea activă a partenerilor sociali în proiectarea, guvernanța și punerea în aplicare a schemelor de ucenicie, în concordanță cu sistemele relațiilor de muncă și cu practicile din domeniul educației și formării profesionale existente pe plan național;
16. să asigure accesul egal, să promoveze echilibrul de gen și să ia măsuri în privința discriminării în cadrul schemelor de ucenicie;
17. să includă în schemele naționale de reformă derulate în temeiul semestrului european măsurile relevante de punere în aplicare;
18. să țină seama de prezentul cadru atunci când utilizează fondurile și instrumentele Uniunii Europene care sprijină schemele de ucenicie.

Comisia ar trebui să ofere sprijinul necesar, inclusiv prin următoarele acțiuni:

Servicii de asistență

19. Dezvoltarea unui set de servicii de sprijin pentru schimbul de cunoștințe, crearea de rețele și învățarea reciprocă, pentru a sprijini statele membre și părțile interesate relevante să pună în aplicare schemele de ucenicie în conformitate cu prezentul cadru. Aceasta ar trebui să includă nevoile de formare suplimentare ale profesorilor și formatorilor EFP în ceea ce privește inovațiile digitale în schemele de ucenicie.

Acțiuni de sensibilizare

20. Promovarea excelenței și a atractivității schemelor de ucenicie, precum și a unei imagini pozitive în rândul tinerilor, al familiilor și al angajatorilor acestora, prin campanii de sensibilizare, cum ar fi Săptămâna europeană a competențelor profesionale.

⁽¹⁾ JO C 189, 15.6.2017, p. 15.

⁽²⁾ JO C 155, 8.7.2009, p. 1.

Finanțare

21. Sprijinirea punerii în aplicare a prezentei recomandări prin finanțare relevantă din partea Uniunii, în conformitate cu cadrul juridic relevant.

Acțiuni subsecvente

22. Monitorizarea punerii în aplicare a prezentei recomandări, cu sprijinul Comitetului consultativ tripartit pentru formare profesională, valorificând instrumentele de monitorizare existente utilizate în cadrul semestrului european.
 23. Raportare adresată Consiliului cu privire la punerea în aplicare a cadrului în termen de trei ani de la data adoptării sale.
-